

KELET.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

A „KELET” előfizetési díja:

Vidékre postán vagy helyben házhoz hordva

Egy évre 16 frt.
Fél évre 8 „
Negyed évre 4 „
Egy hóra helyben 1 frt 50 kr.
Egyes szám ára 7 kr.

Megjelenik a „Kelet” mindennap, az ünnepeket követő napok kivételével.

Szerkesztői szállás:

Főttér 4-ik szám, hová a lap szellemi részét illető közlemények czimzendők.

ÁZ ÉRTÉKESBB CZIKKEK DIJAZTATNAK.

Kéziratok nem adatnak vissza.

Hirdetési díjak

Határoz hasábozott garmond sor vagy annak tere 6 kr.
Bélyegdíj minden hirdetés után 30 kr. Nagyobb és gyakoribb hirdetéseknek külön kedvezményt is nyújt a kiadóhivatal.

Hirdetéseket fölvesznek:

Bécsben: Oppellik Alajos Stadt Stubenbastei Nr. 2. (Eckhaus den Wollzeile 36.) Haasensteint et Vogler (Wallischgasse 10.) Bud. Mosse Publicistische Bureau Budapest.
Haasensteint és Vogler hirdetés közv. irodája. Weiss mór hirdetések felvételi irod. Bécsben Wollzeile 18. és Budapest Servitátor 5. sz.

Nyitóléri czikkok

garmond sora után 25 kr. fizetendő.

Kiadó-hivatal:

Stein János könyvkereskedése, hová az előfizetések és hirdetések küldendők.

A nyers hús kiszállítása az erdélyi részekből.

John Fretwell, hazánk derék angol barátja a londoni „Journal of the Society of Arts”-ban és később több magyar lapban a múlt évben egy szerfelett fontos eszmét pendített meg, azt t. i. hogy a most csak Bécsig élő állapotban küldött szarvasmarháinkat vágjuk le itthon s a húsát küldjük fel nem csak Bécsbe, hanem egyenesen Londonba.

A vállalat, ha keresztül vihető lesz, kétségtelenül új korszakot fog nyitni az erdélyi részek mezőgazdaságában s igen tekintélyes jövedelmi forrásává nöheti ki magát szűkebb hazarészünknek.

Tény ez idő szerint, hogy az erdélyi állattenyésztésnek és azon nagy mennyiségű szarvasmarháinak, melyet erdélyi kereskedők Moldovából és Romániából szoktak behozni, legfőbb piacza Bécs. Igen számos nagy kereskedőt ismerünk, kik részint maguk hizlalják a szarvasmarhát és küldik fel Bécsbe, részint összevásárolván, igen tekintélyes üzleteket csinálnak. Minthogy azonban Németország talán egy kissé túlzott óvatosságból a szarvasmarhavész miatt, már évek óta teljesen kizárta határait a magyarországi szarvasmarhákat, sőt átviteltüket sem engedi meg, e kereskedés Bécsen túl nem terjed.

Tény továbbá az is, hogy Bécs ez idő szerint szerfelett nagy koczázatokkal járó piacza az erdélyi marhatenyésztésnek. Ott is, mint talán a legtöbb városban egy pár ember szabja meg a barom árát s bár a hús-vágásban, azok áraiban Bécsben oly szabad a verseny s olyan az ingadozás, a milyenről nekünk ide len, kik egy-egy társulat önkényéhez és megszabott piaci árakhoz vagyunk szokva, egyáltalán fogalmunk sincs, mindennek daczára egy pár nagy tőkével rendelkező bécsi mészáros hatalmát keservesen érzik az erdélyi marhakereskedők a reájok erőszakolt s nekik sokszor tetemes károkkal járó árakban. Mindenesetre kiszámíthatatlanul átvos volna tehát, ha az erdélyi marhatenyésztésnek Bécsen kívül más piacza is nyílnék.

Tény továbbá az is, hogy az erdélyi részek, mint havasos, hegyvölgyes vidék, közepette a romániai, alföldi, veresorosországi kövér magtermő lapályoknak, kiválólag az állattenyésztésre van utalva, sőt mondhatnók, mezőgazdasága jövőre csakis ezen alapon virágozhatnak.

A concurrentia pedig, ha részben meg is van és Galiczia részéről káros is lehet, még

sem nöheti magát oda, hogy az erdélyi állattenyésztést fnyegesse.

Igen helyen cselekedett tehát a kormány, midőn a Fretwell John által felvetett eszmét felkarolta s e tárgyban az erdélyi részi iparkamarákat véleményezésre szólította fel.

Azóta az iparkamarák különböző számításokat tettek; a kolozsvári kamaraépen sokat foglalkozott e tárggyal s legutóbbi gyűlésében Zsigmond Dezső urnak azon igen helyes indítványát fogadta el, hogy a Kolozsvárt építendő közbizárid hűtő kamarákkal láttassék el és közel építtessék a vasúthoz, hogy azon esetre, ha a nyers hús szállítása megkezdődne, egy vágánnyal a vasuti kocsiok a közvázóhidig közlekedhessenek és ez által Kolozsvár az erdélyi marhatenyésztés központjává tétessék. A derék Fretwell már az angol hús-szállító társulat elnökével is érintkezett e tárgyban és ez hajlandónak nyilatkozott a nyers husszállításra berendezett jeges waggonjait egész Kolozsvárig elküldeni s egyelőre havonként egy egész vonat húst, mintegy 3 ezer hatszáz hizott marhát elfogadni, még pedig úgy, hogy a szállítvány fele árát helyben Kolozsvártól az elinduláskor kifizeti. Ezóta még egy lépéssel az ügy annyiban előhaladt, hogy egy francia társulat Bécsben már állított is fel Párisba küldendő nyers hús számára vágóhidat s i most már észlelni is lehet, hogy tényleg mily előnnyel jár Bécsből kiindulva a szállítás. A kolozsvári iparkamara is számításaiban igen helyesen Bécsot vette alapul. Ha odáig előnyös lehet a szállítás, akkor kétségtelenül az lesz London számára is.

E sorok írója közelebből Bécsben megfordulván, kötelességének tartotta, mint az erdélyi részek anyagi viszonyait közel érdeklő ügyben utána nézni az ottani viszonyoknak. Azok számára, kiket a kérdés érdekel, elmondjuk itt észleleteinket, melyekben lehetnek olyanok is, miket a kolozsvári iparkamara nem vett fel számításaiba.

Az üzlet egyelőre szerfelett briliánsnak látszik. Bécsben a marhahús kilójának ára olykor 80 krajczárig felmegy, de a jó minőségű hús ára 70 kron alább nem száll. Kolozsvárt a hús kilójának ára 38 kr, a vidéken még 26 is. Egy waggon terühe 10 ezer kiló és szállítási díja Bécsig 100 forint, esik tehát egy kiló husra 3 kr. Ehez jár egy méterháza után Bécsben 3 frt 67 kr fogyasztási adó, esik egy kiló husra, mondjuk 4 kr. A jég, a mivel az arra kőszített waggon fedelét megrakva, Bécsig kényelmesen eltart és egyéb költségek tegye-

nek az egész waggonra 200 forintot, egy kilóra esik 2 kr. Most már a kolozsvári árakat véve alapul költségekkel együtt a hús kilója állani fog Bécsben 47 krban. A hús ára lévén pedig Bécsben 70 kr. egy kilónál nyereség 23 kr. Ez pedig egyetlen waggonát 2 ezer 300 forintot tesz ki.

Csakhogy valóságban e számok nagy változásnak vannak alávetve. Először Bécsben azt a húst, a mit mi fogyasztunk, mondhatnók nem ismerik, hanem csak a jól kihízott marha, az úgynevezett „Mastvieh” húsát, a melyből nekünk például Kolozsvárt sohasem jut. E joféle marhahús kilójának szakértők véleménye szerint Kolozsvárt is 50—52 kr volna az ára. Másodsor Bécsben a hús ára, ép úgy, mint a gyümölcsé vagy egyéb terményé, folytonosan ingadozik egyszer az idő, másodsor a hús minősége és harmadsor a marhának különböző részei szerint 5) krtól egész 80 krig. Harmadsor a marhának első és hátsó része között 10—15 kr árkülönbség van. Bécs városra pedig annyira finyás, hogy az összes hús fogyasztásában csak egy harmadrészt marhaelő szerepel, a többi mind hátsórész. Hogy tehát az üzlet jövedelmező legyen, a marha első részét a hazában kell elfogyasztani és csak az úgynevezett „Hinternes”-t kell felküldeni. Negyedsor az erdélyi husnak Bécsben már tekintélyes concurrence van a galicziai marhakereskedésben. Volt alkalmunk személyesen látni a pályaudvarban a leberg-csernovitzi vasúttársulat által berendezett jeges waggonokat telve friss hussal, rajta a magyar csángó falvak nevei, honnan a hús elindult. Galicziaiban az izraeliták nagy számmal lakván, vallásos szertartásaiak értelmében csak a marha első részét fogyasztják el és a hátsó részt ellátva egy orvos és a községi előjáróság bizonyítványai, roppant mennyiségben küldik Bécsbe. Ötödsor a hús egymáson nem fektetik s egy waggonban nem 10 ezer kilót, hanem legfeljebb 6 ezeret lehet küldeni.

Végül pedig azt is számításba kell vennie a városnak, hogy a hús fogyasztási adót egy nagy összegben fizetvén az államnak, valjón azok a kik e kereskedést megindítják nem fogják-e szívesebben valamely közel eső faluban vágatni le a marhát, a hol az egész község fogyasztási adója 20—30 frt.

Mindezt tájékozáslul és a végett soroltuk itt fel, hogy czél szerű az ügyben körültekintéssel járni el. Annyi bizonyos, hogy egy pár waggon szállítvány után, a mint az első pillanatra látszik, senki meg nem gazdagodhatik, de ügyességgel és óvatossággal

legkevésbbé sem; de azt hittem kegyed annál inkább vágyik rá, különben nem értem, miért erőltetné magát, hogy társaságot fogadjon, s kirándulást tervezzen.

— Ez a mr. Durham egy újabb szeszélye. Most azt vette fejébe, hogy a magány engem kedélybeteggé tesz. Ezért mindenkit, kiről csak gyanítja, hogy szívesen fogadja a meghívást, meghív házukhoz. De most jut eszembe, még tegnap akartam kérdezni, hogy minő véletlen vezette Jnt hozzánk?

— Valóban a véletlen, felelt Swen, oly véletlen, melynél véletlenebb már nem is lehet, s azzal elbeszélte kalandjukat, melyhez Benno könyelműsége adta az alkalmat. Nem felelte el a mély benyomást is megemlíteni, melyet a mrs. Durham arczképe tett rá.

— Még soha életemben sem láttam, ugymond, ehhez hasonló festményt, mely annyira lelkelem mélyeig hatott volna.

— Bizony, mondá Cornelia, ez valóban esztásos kép; néha még én is félelemmel tekintek rá. Szeretnem tudni, ha nézek-e valaha így ki.

— Csak tegnap este is éppen úgy nézett ki kegyed, igaz, hogy csupán egy perczig, midőn elolvastam volt a Poe költeményét.

— Hiszi-e, hogy e költemény is épp oly kellemetlen érzelmeket kelt bennem, mint ama kép, melyet alig tudok a magaménak elismerni. Hogy van ez? Az a költemény pedig nagyon szép.

— Ugy van, de egy berokadt keresztekkel, s főleg bemohosodott sarkókkal telt temetőre viszfényt vető naplementének szépsége rejlik benne. Egy lányka szépsége, kinek sötét szemeiben, oly tulvilági varázsfény ragyog, mely nem e prozai világhoz való. Szóval a halál szépsége az, és a pezsgő életerő borzad ilynemű szépségtől.

— De én gyűlölöm az életet, hova vezet

gal egyik igen tekintélyes jövedelemforrásává válhatik hazánkban.

E kereskedelem előnyeiről, melyekből még alig említettünk fel valamit, alkalmilag később még megemlékezünk.

Justus.

— A képviselőház vámtügyi bizottsága tegnapielőtti ülésében tárgyalás alá vette a főrendiháznak a vámszövetségre, a vámtarifára és a Lloyd-szerződésre vonatkozó módosításait, s azokhoz hozzájárult. Elfogadta e módosítások közt azt is, hogy a vámszövetség f. évi július 1-én lépjen életbe. A vámtarifa életbeléptetése iránt a bizottság csak akkor fog nyilatkozhatni, midőn a két kormány megegyezősége folytán az erre vonatkozó előterjesztés a törvényhozás elé kerül. A bizottság jelentését Baross Gábor előadó valószínűleg már a közelebbi ülésben fogja a képviselőház elé terjesztetni.

— A képviselőház tegnapielőtti ülése után a magyar delegáció tagjai értekezletet tartottak. Elhatározatott abban, hogy a delegátusok szombaton reggel Bécsbe utaznak, miután szombaton d. u. 5 órakor Bécsben nyilvános ülés fog tartatni, melyen a külügyminiszter, Andrássy Gyula gróf egy a közös költségvetésre vonatkozó rövid előterjesztést fog tenni. Az albizottságok tanácskozásait már vasárnapon megkezdik. Az elnökösege, miután Szőgyény Marich László betegeskedik, Saláry József alelnök fogja vinni. (B. C.)

— A közös költségvetésre vonatkozó előterjesztés, melyet a külügyminiszter a delegációknak legközelebb fog benyújtani, a fedezet quótásterít fölőztetéséről és a közös vámbevételek hovaforrításáról szól. Ki fog most mondatni, miután a kiegyezés addig nem lesz szentesítve, hogy a quótásterít fedezet, valamint a vámbevételek is a későbbben hozandó törvények értelmében fognak a két pénzügyminiszterium által leszámoltatni. — Az osztrák-magyar Lloyd subventiója, valamint az ezen czim alatt rendszeresen beállíthatni szokott fedezetösszeg most, miután a Lloyd-szerződés addig nem lép hatályba, egyszerűen kihagyatik, s ha a szerződés később érvénybe lép, a külügyminiszterium annak alapján folyóvá teszi az összegeket és azután póthitelte fog kérni. A már megszavazott rendkívüli kiadások a költségvetésbe egyszerűen fölvetetnek. (Bud. Corr.)

— A képviselőház igazságügyi bizottsága tegnapielőtti ülésében befajezta a rendőri büntető tjavaslat tárgyalását. A tulajdon elleni kihágásokról szóló fejezetet minden érdemleges

ez ösvény, mely itt jobbról a sziklafal mögé kanyarodik?

— Hasonlóan fel a tetőre. De az csak azoknak való, kik egy cseppet sem szédülősek.

— Menjünk azon az ösvényen!

— A világot sem.

— Mit gondol, tudnám-e gyűlölni az életet, ha félnék a haláltól?

Jöjjön!

S mrs. Durham gyorsan előre ment a keskeny hegyi ösvényen. Felettök függőiesen emelkedett a magas sziklafal, s alattuk több száz lábnyira függőiesen vészett el a mélyben.

Swen régebbi időkben gyakran járt már e helyen; soha sem érzett legkisebb szédülést, de most végtelen rettegés szorította össze szívét, nem magáért de azért a gyönyárt csodás leányért, ki pár lábnyira előtte, könnyveden és biztosan haladott a szikla darabok között, melyek közül csak egyetlen is, a mélybe sodorhatná őt magával. Midőn a veszélyes út fele részét megtették, hirtelen megfordult mrs. Durham.

— Ön nagyon halovány Tissov ur, szölt, s gunyos mosoly lebegett ajkai körül. Fél talán?

— Ha félek-e? magamért nem. De tudhatja kegyed, hogy a veszély, melyet magunk részéről bátran eltűrünk, borzalmassá válik előtünk, ha oly ember teszi ki magát neki, a kit . . .

— Nős, a kit.

— Kérem menjen tovább; a szikla körülli út mindjárt véget ér. Csak ama szegletet kell még megkerülni; az a legrosszabb hely; tartsa magát szorosán a sziklához. és ne nézzon jobbra le a mélységbe!

Mrs. Durham folytatta útját, éppen a Swen által kijelölt helyen megállt, s összefont karokkal tekintett alá a mélybe.

A szél, mely itt e magaslaton szabadon

módosítás nélkül elfogadta a bizottság, ugyazintén az átmeneti intézkedéseket magában foglaló zárfajezetet is. A tjavaslatról szóló bizottsági jelentést Pauler előadó a szünetelés utáni első ülés egyikében be fogja nyújtani.

— Zágrábból írják a „B. C.”-nek: A horvát tartománygyűlés, melynek mandatuma augusztus hó 28-ával lejár, fog az idén, a mint a közös magyar országgyűlés tanácskozásai befejeztetnek, egy rövid ülészekabban az alakot és alapítványok költségvetésének megállapítása fölött határozni.

A keleti kérdés.

Bukarestből erőlyesen megbazudtolják azt a muszka híresztelést, mely szerint Oroszország és Románia közt újabb katonai egyezményt kötötnék. A román kormány — mondják — nem fog szövetséget kötni oly hatalommal, mely megszegté a már tavaly megkötött egyezményt. Oroszországnak tehát nem marad egyéb hátra, mint a pusztá erőszak. Szegény ártatlan, pedig hogy szeretett volna szépen egyezséget kötni — hogy megint legyen mit megszegné.

A mohamedánok fölkeléséről ma érkezik az első kedvezőtlen hír — igaz, hogy csak a Pol. Correspondenz utján, — mely szerint az Arda folyó forrásai körül legutóbb vívott esztában az oroszok lettek a győztesek, s a fölkelők elvezetteték ottani hadállásaiikat. Részleteesebb tudósítás azonban még nincs.

Bukarestből jelentik a Pressonek tegnapi: Tulosa mellett az oroszok a Dunai zárása végett jelentékeny erődtéseket tesznek. Szulina mellett kövekkel megrakott hajók vannak, hogy Angliával való háboru esztére a Dunatorkolatokat elzárják. — A román hadsereg balszárnját offenzív czélból Kisalohországi Pitești felé tolták előre. Károly fejedelmet holnaputánra ide várják. Oroszországból szakadatlanul érkeznek csapatok, melyeknek legnagyobb részét Bulgáriába indítják.

A „Schwab. Merkur” nyomán közöljük Anglia következő követeléseit:

1. Az egész san-stefanói szerződés előterjesztése a congressus elé 2. A nagy hatalmakon kívül a congressusra hivatód azon államok is, melyeknek kifogásaik vannak a san-stefanói szerződés ellen: mint Görögország és Románia. 3. Törökország is congressusra hivatandó. 4. Oroszország még a congressus összedöte előtt tartozik kijelenteni, hogy az általa tervezett Uj-Bulgária határaihoz, a mennyiben azok Keletré és Dötré

üzhezi játékat, rázogatta ruhája szélét, s kalapjának fehér fátylát mint zászlot lobogtatta.

— Oh minő szép itt lenni! kiáltozt fel Cornelia. Itt érzi az ember, hogy az élet nehéz terhe pehely könnyűvé is válhatik; érzi, hogy oly könnyen lerázható azt magáról, mint egy selem szálát. Oh minő felséges hely!

Ez évek hosszú-hosszu sora óta legboldogabb perceze életének!

Tekintete valódi sovár vágygyal tapadt a mélységre, keble hullámozott. Lebuzta kezéről egyik kesztyűjét, s ledobta a mélybe, mintha zálogot akarna küldeni a halálnak, hogy legyen annak miért küzdenie vele.

Swen nem birta tovább kiállni e látványt. Körülkarolta erős kézzel a szép alakot, s elvonta a szikla mellől, s pár lépést tett vele, míg elértek azon kis szikla lapályt, hova az ösvény vezetett. Itt elbocsátotta karjaiból s szölt:

— Boesásson meg asszonyom! de tovább nem nézhettem ez ingerkedést a veszéllyel. Tudtam, hogy meglehet örökös haragját vonom etetem által magamra, de még azt is inkább elundtam volna tűrni, mint azt, hogy szemem előtt lássam alábukni a mélységbe.

Cornelia mialatt Swen beszélt, különös kifejezéssel szegelte szemeit annak arczára, mozdulatlanul állt ott, csak valami ideges remegés volt rajta látható, mintha hideg borzongás futna végig tagjain. Sötét szemei még feketébbé, még ragyogóbbá váltak, s a sötét szemekből, két nagy könnyesepp gördült alá, melyet mások, és ismét mások követtek. Hirtelen elfordult, leült egyikére a bemohosodott szikla-daraboknak, melyek szerte heverték a földön, zsebkendőjét arczára nyomta s oly szenvedélyes sirásban tört ki, melytől egész teste görcsösen rázkodott.

(Folyt. köv.)

A „KELET” TÁRCZÁJA.

TIZENKETTŐDIK ÓRÁBAN.

ELBESZÉLÉS.

Írta:

PIELHAGEN FRIGYES.

Hetedik fejezet.

(14-ik folytatás.)

A társaság többi része gyalog követte ama-zokat, eleinte egy csapatban, de később, a mint feljebb hatoltak a hegyoldalon, s az ut egyre fáradságosabbá vált, kisebb csoportokra oaszolva, az erősebbek, vagy türelmetlenebbek, előbbre sietvén, míg a gyengébbek, vagy kényelmet szeretők, hátrább maradtak. Az előbbiekhöz tartoztak mr. Durham és Benno, kiket a többiek csakhamar egészen elveszítettek szemök elől; Swen és mrs. Durham, ugy látszott, az utóbbiak közé tartoznak. Swen eleinte — emlékeztében tartva Benno intő tanácsait, — távol igyekezett magát tartani Korneliától, különösen a gőzösön, hol ugy is lehetetlen lett volna, száz szem figyelmes vizsgálódását kikerülni. És minő különös! e tartózkodás ma könnyebb volt neki, mint azon elbódító benyomás után, melyet tegnap este tett rá a szép asszony, lehetségesnek gondolta volna.

Corneliát tegnap este gyertya fényénél, s a hold kísérteties világánál látta. Ez épen e nő büszke, parancsoló szépségéhez, s nem beteges, de hál-

vány arczszínehez illő világítás volt. A napfény kellemesebben mosolyog a piros arczokra, jobb szereti az egészséges színt, s még a szeplők ellen sincs semmi ellenszere, elég ha hamis arczgödöröskék által vannak kárpótolva. Swen észrevette ma, hogy Cornelia tul van már az első ifjuság határára, hogy Benno éles elmű megjegyzése a mátol holnapig elhervadó szépségről, valóban illik rá.

Kétségtelen, hogy még mindig szép volt, s ha a napvilág el is rabolt valamit hódító bájaiból, ugy itt a szabadban ismét érvényre emelkedhetik bámulatos szép növése, és mozdulatainak páratlan kellemé.

Ez észleleteket Swen az alatt tette, míg lassan haladtak felfelé a hegyoldalon. Ugy tudta inténzi, hogy mindig az utolsók egyike volt, hogy élvezhesse a gyönyört szemé előtt láthatni Durham asszonyt.

Ez eleinte az első csoport között haladt felfelé, azután csakhamar a másodikká maradt, aztán egy nagyon szép ponthoz értek, mely jobbról a folyóra nyújtott kilátást, est kissé hosszabbban akarta élvezni, míg a többiek továbblépdeltek, és így szükségkép el kella, hogy érje őt a harmadik csoport, melynél történetesen Swen is volt.

Miután mindketten több érzékkel bírtak a természet szépségei iránt, mint a többiek, tehát elmaradhatlan volt, hogy gyakran meg-megálltak, egyes részleteket közelebből megtekinteni, a szép kilátásban gyönyörködni, vagy meglámulni egy-egy csodás alakú szikla csoport, és így csakhamar a többiektől egészen elhagyatva találták magukat.

— Ugy látom magunkra maradtunk, szölt mrs. Durham.

— Menjünk kissé gyorsabban, felelt Swen.

— Ha ön sem vágyik jobban a többiek társaságára, ugy maradjunk csak ily lassu lépésben.

— Ha vágyom-e a társaság után sietni?

terjednek a görög elemek vannak Bulgáriában, nem ragaszkodik, hanem belenyugszik, hogy a congressus állapítsa meg a határokat. 5. Az orosz okkupáció Bulgáriában megszüntetett: egy kisebb állam csapatai örököndek a rend fenntartása fölött Bulgáriában, míg megválasztatik a bolgár fejedelelem, ki aztán végleg átveszi Bulgária kormányzatát. 6. Az orosz hadi kárpótás felnyire szállítatik le az ársai területtel, mely a bolgár tributummal törlesztetik a porta által. 7. Montenegró és Szerbia határait a congressus állapítja meg. 8. Mihelyt Oroszország e pontokat jegyzőkönyvileg elfogadja, az orosz csapatok visszavonulnak Drinápolyig, a brit hajóhad pedig a Besikaöbölbe.

Ezek ellenében egy bécsi lap az orosz részről ezúlsá vett intézkedéseket sorolja fel, ugyint: A czár beleegyezett, hogy a bolgár kormányzók mellé adott tanácskozó testületek delegátusokat küldhessenek július közepe táján Filipopolba, vagy Tirnovába. Ezen delegátusokból alakult 350—400 főnyi gyűlés választási törvényt fogna kidolgozni a jövőd bolgár képviselőre. Addig minden kormányzónak orosznak kell lennie csak alkormányzók lehetnek bolgároknak. Továbbá elrendeltetett Pétervárról 15 ezer bolgár ujonc besorozása, kiket orosz tisztok fognak begyakoroltatni. Elrendeltetett az is, hogy egy a papi, mint katonai pályára készülő bolgár fiataloknak orosz tanintézetekben kell tanulnia. — A bolgár fejedeleme megválasztása csak két év múlva, az orosz occupatio végével fog megtörténhetni.

A párisi világkiállításról.

— Saját levelezőnkől. —

(G. V.) Az egész kiállításnak és benne a magyar osztálynak készültsége okozta hosszabb hallgatásomat, de ezzel mindazok, kik ez igénytelen sorokat szíves figyelmükre méltatják, nem vesztettek (V), mert azóta adataim megbízhatósága lényegesen gyarapodott. Magam is feltettem, hogy második levelemet a lakás-kérdés tárgyalására számom és ez annyival inkább igazolt, mert már is nagyon sok ismeretűm kíván tölem e tekintetben felvilágosítást és miután még jelenleg nincs annyi fizikai időm, hogy mindenkinek külön és részletesen felelhessek, szolgáljon e levél nyilvános és azoknak a kiket illet, magánválaszul!

Mindenekelőtt sietek megjegyezni, hogy június 15-ike előtt nem ajánlom az útrakereselt, nem csak azért, mert a kiállítás csak ekkor lehet teljesen kész, hanem főleg azért is, mert akkor a francziák elutaznak és sok lakás megürül. A bel-földiek, gazdák, kereskedők, gyárosok t. i. most vannak részint tárgyaik rendezésével elfoglalva, részint most jutott legtöbb idejük a tárlat megsejmelésére és bátran lehet állítani, hogy a szobák ára jelenleg legmagasabb. Ez a szó, hogy „szoba”, itt egyáltalában, de kivált kiállításakor nagyon tágas fogalom, nagy különbség van továbbá a szerint is, melyik emeletben béreljük a lakást. Párisban a hely drága, ebből folyólag a szobák általában véve kicsinyek és alacsonyok, mely hátrányt az által igyekeznek helyreütni, hogy az ablak a padozattól majdnem a mennyezetig ér. A legtöbb házban 6—7 sor lakosztály van, a földszintet a jobb utcákban többnyire boltok foglalják el, nem ritka, az u. n. „entresol”, azután jön 4—5—6 emelet és végre a padlásszobák, esetleg a földszint alatt a „sous-sol” foglalt meg helyet, hol konyhák, műhelyek, stb. találhatunk. A szobák berendezései megint városrészes és emelet szerint különböznek, így p. o. a Seine balpartján, kivált a „quartier latin”-ban, a diákok házában, alig találai padozatot, hanem követ vagy téglat, a mi a gyakran hűvös éjszakák miatt még nyáron sem kellemes és egészséges a jobbhöz szokott idegenre nézve. A jobb szobák díkös és függönyös szekrényekkel vannak ellátva, az alsóbbrendűekben falfrégek vannak e cefzra készítő, a többi butor is rang szerint különbözik. A szobában csak egy, nagyon széles, többnyire mennyezetes és függönyös ágyat találunk, külön ágyat azonban lehet beállítani, mely azután az illető szoba árának körülbelül felét teszi.

Ennyit általában megjegyezve, említsek meg, hogy Párisban „hotel”-be, „Maison meublée”-be és esetleg magánházban is lakhatunk. A „hotel” a mi szállodáinknak felel meg; rangja nagyon különbözik ugyan, de ezime mindig felette cifra és nagyszerű, minél piszkosabb és félreesebb az utca, annál hangzatosabb a „hotel” neve. De még a „jó” utcák szállodái közt is nagy a különbség, úgy árban, mint minőségben. Előremít példál említem a „Grand Hotel”-t (de csakis az árra nézve), hol most már csak 25—30 frankot fizetnek a hatodik emeleten napjára egy icziny-picziny udvarszobáért!!! Vannak azonban embersegesebb helyek is, hol aránylag az ár nem nagy, így a „Hotel Port Mahon”, hol a szobák ára 6—20 frankig váltakozik, a „Hotel Tronchet” szintén közepes árakkal; a most megnyitott gyönyörű „Avenue de l'Opéra” egy szép szállodájában a „Hotel Bellevue”-ben az ötödik emeleten 7 frankot fizetnek stb.

A „maison meublée” (butorozott ház) annak felel meg, a mit a német „hotel garni”-nak szokott nevezni, a szobák itt is naponként, hetenként vagy hosszabb időre bérelhetők, az ár 25—40%-al olcsóbb, mint a közepes szállodáké, a butorzat alig különbözik, legfeljebb a szolgáltatásaimivel rosszabb. A szolgáltatás ugyanis abban áll, hogy a cipőt megtisztogatják és a szobát takarítják — ez a szoba árában beuntfogattatik — miglen ruhakéféllés iránt külön alkura kell lépni.

az illető egyéniséggel. A kinek nincs valami nagyon sok igénye a külön szolgáltatásokat illetőleg, az a „Maison meublée” szolid egyszerűségével be fogja érni és ha csak történetesen nagyon sok idegen össze nem tud — például díjostás idején szeptember 10-én — bizonyosan 4—5 frankért személyenként és naponta tisztességes elhelyezésre tarthat számot.

A magánházakban kibérelhető szobák ára iránt tudomásom nincs, hajlandó vagyok azonban hinni, hogy ezek sem olcsóbbak, sem kényelmesebbek nem lesznek, mint az említették, sőt a járatlan jámbor vidéki esetleg nagyon furcsa helyekre is juthatna!

A mi Párisban nagy jótétemény az, hogy nincs — házmaster, jobban mondva, hogy a kapunyitásiért nem kell fizetni semmit. A „concierge”, mint itt nevezik, csengetés után felbédre, az ágya felett logó zsinor megrántásával nyitja a kaput és ablaka azon kivilágított falkébe szolgál, hol minden vendégnek gyertyája és szobakulcsa van elhelyezve, mindenki a mécesnél gyertyáját meggyújtja és szobájába ballag, a concierge pedig félbeszakadt álmát teljes kényelemmel tovább folytatja!

Még egy pár szót arról, hogy minő városrészben lenne legcélszerűbb lakni? A két millió lakossal, 20 kerülettel, 80 „quartier”-val (városnegyeddal vagy tízeddel) és 3000 utcával bíró Páris természetesen a választást kissé nehezé teszi. A kinek a kiállításra van és esetleg naponta többször keresni valója, az legjobban teszi, ha annak közelében lakik, a lakások itt még olcsók is. Az idegen azonban helyesebben cselekszik, ha az órási városnak központibb helyeitől távol nem lakik, különben igen könnyen megtörténhetik az, hogy a mit a lakás árán megkímél, azt éjjel a hazakocsikázásra duplán kolti el; mert bár Páris közlekedése: omnibus, tramway, vasut, gőzhajó sat. nagyon olcsó, abból a rövid ideig maradó idegennak alig van elég haszna; mert ezeknek combinált igénybevételéhez okvetlenül sok helyi ismeret kell. Ajánlom tehát a boulevardok fővonaltól jobbra vagy balra, nem nagyon távol fogadni szállást, a netáni magasabb ár 10—15 napi titumlatánál alig tesz nagyon lényeges különbséget, az otthonnak kényelmes elérése pedig kivált este, midőn a napi fáradsálmaktól fimerült vendég már alig bírja magát, szinte megfizethetetlen.

Nem tartozik ugyan levelem tárgyához, de már előre megemlítem, hogy 10—14 napi itt mulatás oly minimális tartózkodás, melynél alább semmi esetre sem ajánlatos, a mindenesetre nagy költséget okozhatnát, így is elég bajában fog kerülni az illetőnek, míg elhatározza azt, hogy mit — ne nézzen meg.

ORSZÁGGYŰLÉS.

A képviselőház május 21-iki ülésében elnök bemutatja Fehérmegye feliratát az orosz szövetség ellen, az angol szövetség mellett és Románia területi épségének megóvása iránt, Udvarhely megye feliratát a san-stefanoi béke ellen és az angol véd- és dacsszövetség mellett.

A kérvényi bizottsághoz utasítatnak. Folytatatik a pénzügyi bizottság jelentésének tárgyalása a quota-küldöttség jelentése iránt beadott miniszteri előterjesztés tekintetében.

Orbán Balázs b. nem fogadja el a törvényjavaslatot. A külvélemény által kimutatott károsodásunkat nem látja megczafolva a pénzügyi bizottság előadja által, ki bár osztrák prókatori szerepében jeleskedett, de a világos igazságot körmofont szarvas okoskodásaival elhegedülnie nem sikerült. (Derűtség.) Ennélfogva „a minkel eddig mindenkor rászédett osztrák-németek és azzal czimboráló magyar kormány” a tvjavaslatot meg nem szavazza. (Élénk helyeslés a szélső balon.)

Ostffy István a jogfeladás ösvényén folytat tovább haladó kormányt bizalmával nem ajándékozhatja meg s ezen a reactio karjai-jaiba kapaszkodó kormánynak nem szavazhatja meg a törvényjavaslatot. (Helyeslés a szélsőhaladalon.)

Simonyi Lajos b. nem tartaná helyes eljárásnak, hogy ha a quota megállapítására kiküldött bizottságok egymás irányában úgy járnának el, mint két két nem solid kereskedő, kik csak egymás megrovídtására igyekeznek. Két oly állam között, minő a monarchia két fele, azt hiszi, mindig a méltányosságnak kell döntenie. — Ily körülmények között a külvéleményt pártolja.

Ráth Károly hosszabb beszédben indokolja javaslatát, hogy a pénzügyi bizottság kisebbségének javaslatát fogadja el.

Kerkapoly Károly helytelennek tartja azt, hogy a törvényjavaslatban a quota és a restitutio kérdése együtt tárgyalatik. Ez nemcsak a két tárgy különböző természeténél fogva helytelen de veszélyes is lehet. Megtörténhetik pl. hogy a quota kérdésben ő felsége dönt, vagy most vagy később; ha a törvényben csak a quota kérdés foglaltatik más külön tárgyról is van szó, akkor az erről szóló törvény megszűnik. De ha a törvényben más külön tárgyról is van szó, akkor vitás a kérdés, vajjon a törvény ő felsége határozata által megszűnik-e. Azt hiszi, hogy ily helyzet előidézése legalább is hiba, melyet ki kell kerülni. — S azért reményli, hogy a kormány

legalább a formakérdésben engemni fog az ellenzéknek.

Ajánlja a külvélemény elfogadását. (Helyeslés a balon.)

Ragályi Nándor kijelenti, hogy nem fogadja el a törvényjavaslatot.

Elnök a vitát, minthogy szólásra senki sem jelentkezett, bezártnak nyilvánítja.

Helffy Ignác hivatkozik a pénzügyminiszter azon nyilatkozatára, melyet a vita folyamán tett, hogy még a vita bezárása előtt fel fog szólni, kéri az elnököt, hogy a tanácskozást ne zárja be.

Elnök kijelenti, hogy a házszabályok értelmében kötelessége volt a vitát bezárni, mert szólásra senki nem jelentkezett.

Széll miniszter beisméri, hogy a mi országos pótlékaink egyrésze talán helytelenül van számításba főlve, de azok külválasztása igen bajos, s nagy összeggel semmi esetre sem változtatná meg a számítás. A mi a szelvényadó kérdését illeti, az osztrákok már 1867-ben kijelenték, hogy a 30. 70 százalékat csak azon feltétel alatt fogadták el, hogy a quota megállapítása és az államadósságok kérdéseinek elintézése egymással állandóan kapcsolatban állónak tekintessék. A számításoknál sehol sincsenek az összes jövedelmek számításba véve, csak az egyenmő tényezők, s az ily alapon eszközölt számítás másfelől nekünk válik előnyünkre. A magyar quótabizottság a restitutio szabályozásának elfogadása mellett, és nem egyébert való kompenzáció fejében ajánlkozott a 30 százalék elfogadására. Most úgy áll a kérdés a ház előtt, a mint a quota-bizottság óhajta, s ha igaz is az, hogy mi a 30 százaléknál nagyobb arányban járulunk a közös terhek viseléséhez, kéri Kerkapolytól, vajjon híz-e az, hogy most, a restitutió előnyös megoldása mellett, szabad egyezkedés útján, kisebb quótát tudna kieszközölni, mint a minő 1867-ben megállapítottat? Szólv ezok után a tvjavaslatot elfogadásra ajánlja. (Élénk helyeslés a középben.)

Falk e kérdést úgy jogi, mint méltányossági szempontból végleg eldöntötnnek tekinti, úgy hogy Magyarországnak sem egyik, sem másik okból az adóssághoz köze nincs. De most a kormány előterjesztése szerint más szempont lép előtérbe. Mi Ausztriával együtt társas intézettő akarjuk tenni a bankot, mely eddig csak Ausztriáé vala. E tekintetben nekünk vannak feltételeink — önálló igazgatóság, „dotatio” stb. — de Ausztriának is vannak, egyebek közt az, hogy azon passivumnak, mely a vállalatot terheli, egy részét átvesszük. A kérdés tehát egyszerűen üzleti szempontból az: mennyit tesz a teher? és vajjon megéri-e a társas üzlet ezen áldozatot? A 24 millió, mely 60 évre kamat nélküli rátkában fizetetik, most körülbelül 6 1/2 millió értéket képvisel. Már most még azon esetre is, ha a magyar bankot most fölláthatni, az átmeneti idő alatti kár nagyobb volna, mint az említett áldozat. Csakis ezen szempontból véli elfogadhatónak a törvényjavaslatot.

Wahrman a kiegyezés megoldását az országra és a monarchiára nézve oly fontosnak tekinti, hogy még e saroz elfogadását is nem riad vissza, mert véget akar vetni azon küzdelemnek, mely mindkét államnak oly nagy megkárosításával jár, s mert az anyagi áldozat nem oly nagy, a minő lenne a provisorium létesítése esetre beálló veszteségünk.

Horváth Gyula a jelen javaslatot, mint egyedül lehetséges megoldási módot fogadja el.

A bizottság többsége a tvjavaslatot általánosságban és részleteiben elfogadta, s jelentésének előterjesztésével Márkus Istvánt bizt. meg.

A quótabizottságnak a 80 millió bankadósságra vonatkozó jelentése e határozat következtében egyszerűen tudomásul vétetett.

Tárgyalás alá vétetvén ezután a főrendiháznak a banktörvényjavaslatra vonatkozó módosításai. Wahrman előadók kéri, vajjon e módosítások azok-e, melyekben a két kormány megegyezett s vajjon a Lajtnán tul ugyanazon módosítások történtek-e.

Széll miniszter kijelenti, hogy e módosítások a két kormány megállapodásait képezik, ugyanazok a Lajtnán tul is megtörténtek, úgy hogy azok elfogadásával a két bankstatutum egészen azonos tartalmu leendő. Kéri a bizottságot, hogy újabb nehézségek elkerülése céljából fogadja el e módosításokat.

A bizottság többsége rövid vita után hozzájárulván valamennyi módosításhoz, az ülés véget ért.

A képviselőház pénzügyi bizottsága tegnapielőtti ülésében tárgyalás alá vette a 80 millió bankadósság iránti egyezményről szóló tvjavaslatot.

Helffy fentartva nézetekének a házban leendő kifejtését, nem fogadja el a tvjavaslatot.

Chorin a maga és jelenlőv elvtársai nevében kijelenti, hogy nézetők szerint ezen adósság se jog, se méltányosság szerint nem illet bennünket, elégnek tartja ezuttal annak kifejezését, hogy a törvényjavaslatot nem fogadja el.

Széll p. u. miniszter: A kormánynak soha nem jutott eszébe állítani s nem állítja ma sem, hogy ez adóssággal tartozunk. De a másik fél bona fide állítja az ellenkezőt s a quota-bizottságnak sem sikerült meggyőzni őket az állás-

pont tarthatlanságáról. Szólv azok részéről, kik a kiegyezést nem fogadják el, egészen logikusnak tekintik, hogy a kiegyezés ezen appendixához sem járulnak. De azok, a kik a kiegyezés elfogadására hajlandók, miután a más módon absolute nem énlálítható, más állásponton állanak. Oly modalitással állapittatván meg e kérdés megoldása, a mely igen tűrhető pénzügyi megterheléssel jár s közvetlen újabb áldozatot nem igényel, szólv mint a kiegyezés keresztülvitelének föltételét, elfogadásra ajánlja a tvjavaslatot.

A ház többsége általánosságban elfogadja a tvjavaslatot.

Az 1-ső §-nál Lukács indítványt nyújt be a quota arányának 30: 70% helyett 29: 71%-ban leendő megállapítása iránt. — Kerkapoly pártoló felszólalása után s. változatlanul elfogadtatott. A 2-ik §-nál báró Báuhidy indítványozza annak kimondását, hogy a vámbetvétel a vámszerződés tartama alatt közösgyi költségek fedezésére fordítandó, s hogy a restitutio külön törvényben szabályoztassék. Széll miniszter a módosítás első részével egyetért, de az a pénzügyi bizottság szövegében is világosan ki van fejezve; a módosítás második részéhez azonban nem járulhat. A maga részéről egy tisztán szerkeszeti módosítás nyújt be. — Apponyi és Szilágyi D. megjegyezvén, hogy a módosítást egy hallásra nem lehetvén megérteni, az előbb a pénzügyi bizottsághoz atasítandó. — Széll miniszter erre visszavetvén indítványát, a §. változatlanul elfogadtatott. — A javaslat többi §-ai vita nélkül elfogadtatnak.

Tisza m. elnök bejelenti, hogy a hozzá intézett interpellációkra holnap fog választ adni.

Ezután a ház tudomásul vetvén Trefort miniszternek Tarnóczy interpellációjára a ház egyik leg közelebbi ülésében adott választ.

Madarász Jenő interpellációt intéz a közlekedési miniszterhez a csongrádmegyei alispánnak egy visszabiztosítási ügyben tanúsított törvényellenes eljárása tárgyában. — Dániel Ernő szintén a közlekedési miniszterhez intéz interpellációt a keleti kereskedelmi forgalmat követítő vasutak kiépítése tárgyában, sürgetvén a kikinda-pancsova-náhdorfehérvári vasut kiépítését.

Ezzel az ülés véget ért.

Hegedűs Sándor előadó beszéde a quota-ügyben.

(Máj. 10.)

T. képviselőház! Midőn a pénzügyi bizottság nevében a törvényjavaslatot általánosságban a részletes tárgyalás alapjául ajánlom, engedje meg a t. ház, hogy röviden előadjam azon indokotermészetét, melyek a bizottságot a javaslat elfogadására bírták és azon alapokat, melyeken a javaslat nyugszik. Midőn ezt teszem, önkenyitelenl eszembe jut az 1867-iki kiegyezés minden pontja és a quótakérdés akkori megállapodását, a mostanival összehasonlítva, a mily elismeréssel kell számolnom az akkori törvényhozók alapos számításainak érdeméről, melyet az adatok alapbizonytalansága még fokoz, ép oly bátran merem állítani, hogy ha bár biztosabb adatok és több év tapasztalatai állának rendelkezésünkre, még sem mondható az, hogy más alapokon lehetne csak megközelítőleg is pontosabban megállapítani a monarchia két félének adóképesességi arányát.

Nem a kormányok és az érdemes bizottságok okai ennek: mert ezek előterjesztéseiben minden megkívánható adat és számításba veendő tekintet, kombináció ki van fejtve, de a dolgotermészetében rejlett az ok, mert az adóképesesség relatív fogalom, melynek biztos mértékét a statisztika még egyenlő aladalapon és adótelekek alapján sem nyújtja. Pedig a monarchia két felében az állami élet más, sőt még az egyenes adótelekek, a közvetett adóalakok is különböznek és a mi fő, mindezekben kívül számokban ki nem fejezhető motívumok, sőt érdekek is vannak, melyeken a monarchia kapcsolata nyugszik, a dualismus ez alapon fontartása okvetlenül szükséges, mert nemzetközi küzdelemben egyedül a paritásos nyugvó nagy hatalmi állása nyújt anyagi és erkölcsi érdekeinknek biztosítékot.

Ezek, ha a quota megállapításánál nem első sorban: de bizonyára másod sorban szintén figyelemre méltók és ha a pénzügyi bizottság kisebbsége külön véleményben azt mondja, hogy most az alkotmány visszaszerzése, tehát a magasabb politikai tekintetek nem léteznek, akkor téved; mert 1867-ben sem az alkotmányt fizetők meg a quótával, hanem a monarchia belügyeinek azon békés, alkotmányos consolidációját, a dualismus és paritás erejének azon biztosítását, melyek ma is követelőleg lépnek fel irántunk, állami és nemzeti létünk érdekében.

E motívumokat csak érinteni akarnám, és kis mértékben fogom az anyagi áldozatokat ezek rovására felírni, miután a közvetett és közvetlen adók 8 évi átlagos eredménye a monarchia másik feléhez képest: 29-08%-ban tünteti fel házának teherviselési képességét, csaknem azon alapokon, melyeket 1867-ben 28-98%-ig csak tehát 0-1%-al kisebbnek tünteték fel. Ez emelkedés nem nagy javulás, bár kisebbnek tünteti fel most a bizottság által is ajánlott 70%-ban a politikai motívumból hozott változatt, mint 1867-ben: de nagyobb általlag és biztosabb nemzetgazdasági alapon is van kiszámítva. Mert az 1868—75-iki 8 évi átlagban részünk re csak az 1868. és 1877. évi 2 1/2 millió nyia dőm előszámlázottatja csak

az egyenes adók terhét; míg az osztrákok már az 1868-dik évi június 26-diki törvénnyel 8,420,000 forinttal emelék a dójukat; tehát nagyobb mértékben és korábban mint mi, továbbá a mi vadász és forgalmi adóink ki vannak a számításból hagyva, sőt egészen elmaradt az adóképeség azon nagyobb igénybevételé, mely 1876-ban következett be.

Tehát annyit legalább is lehet állítani, hogy Ausztriával és az 1867-i quota alapjaival szemben, quótánk alapja kedvezőtlenül nem alterálátott, hogy ne emlitsem azt, hogy a határförvidéki 2% fejében a határförvidék összes jövedelmét kihiagytattak.

Azonban a kisebbségi határförvidék diffcultálja azt, hogy a 19—20 millió szelvényadó az osztrákok rovására nem iratott föl, míg a mi adóinkban számitva van, az ott szintén kihagyott országos pótlék; és aránytalan terhet okoz a földterhelmentesítési szelvényadó föltétele.

Az osztrák szelvényadó a quótában számításba nincs; mert azt Magyarország (helyesen vagy helytelenül nem ide tartozik) eskomptirozta akkor mikor az államadósságból 25 millió praecipium javára leütetett, közvetlenül ezután és ennek fejében lépett ez életbe. Különben is, ha czél az, hogy adóképeség mérressék, a szelvényadó nem alkalmas erre, mert ennél (igen csekély kivétellel) nem a föld népe adózik, a budgetben az nem is szerepel; hanem a külföldi hitelezők ennyivel megrovídtattak adóképen.

Es Ausztria adóképeségét nem bizonyítja. Az országos pótlékok helyett pedig Ausztria a hadi, a rendkívüli pótlékokkal ugy főlemelő államadóját, hogy még földterhelmentesítés nélkül) nálunk a földadó százaléka, még a beszámított 7% keresetadóval is (de az új jövedelmi pótdatot, mint-hogy a quota alapjánál sem szerepelt, nem számítva) a tiszta jövedelem 21.58%, addig a földadó százaléka Ausztriában 26.60%. A házbetádó legmagasabb tétele pedig ugyane számítás szerinti Ausztriában 22.66, nálunk 14.28%. Ez eléggé bizonyítja a különbséget.

Nem hozom föl, hogy az adókezelés nálunk aránytalanul drágább stb., mert csak azt akarom bizonyítani, hogy nem diffcultálhatjuk mi az osztrák szelvényadó és országos pótlékok kihiagyzását, Ausztria is hozhat föl eleget. De ez megoldás helyett csak bonyodalomra vezetne. A szelvédszama-szelvény nálunk Ausztriával szemben quótánk arányánál 385,169 forinttal több, azt hiszem ennek leltése sem fogná sokkal csökkenteni quótánkat.

Különben mindez bizonyítja azt, hogy a 29-08 százalék (főleg ha a kedvezőtlen sok évet is számításba vesszük) most is adóképeségünk iránt oly kiméltetvén van kiszámítva, mint volt a 28.98% 1867-ben és ha most is sokat ajánl a pénzügyi bizottság, azt teszi először a fentebb említett politikai okokból, másodsor, mert a képesség és áldozat közt most még akkora aránytalanságszínos, mint mekkorát 1867-ben is indokoltunk látott a törvényhozás, és harmadszor: mert a quótát Ausztria által is elfogadhatóvá akarja tenni, és ezen érdekek e határig el vél mehetni, hogy a kiegyezés műve végre valahára már befejeztessék. De indok volt erre a restitutió megoldása is.

Azonban, mielőtt erre reflektálnék, még csak azt említem föl, hogy a kisebbségi vélemény sem ajánl más alapot a quota meghatározására: bár rosznak tartja az egyenes adók számításbavételét: De azt hiszem, ezzel nem akar arra következtetni, hogy a közvetett adók egy állam egyenes adóképeségének egyedül helyes mértékai, mert az erkölcsökkel és szokásokkal inkább összefügg az, hogy mi és mennyi fogysztassék, mint az adóképeséssel. A kávé vagy szesz, dohány vagy burnot, bor vagy sör legyen-e inkább fogyasztva; ezzel és csak is ezzel mérni egy nemzet anyagi erejét csakugyan nem lehet.

A törvényjavaslat a quota mellett a fogyasztási adó restitutióról is intézkedik. Meg akarja szüntetni azon nagy, milliókra menő megkárosításunkat, mely járt az eddig érvényes rendszerrel, hogy t. i. a quota arányában járultak az adórestitutiókhoz. E helyett sokkal természetesebb alaphoz folyamodik az új javaslat, az egyes fogyasztási adók bevételét, illetőleg azon cikkek hazai termelését veszi a visszatérítés mértékéül és a vámjövedelmekből csak előlégképen, hogy a fizetés és elszámolás megkönnyítettessék, engedő meg a visszatérítés kifizetését. Mondanom sem kell, hogy a vámközösségben helyesebb alapon a kérdés megoldani nem lehet, nem állítom azt, hogy szesz-, cukor-, és sör termelésünk és kivitelünk viszonya arányos lesz a monarchia másik félének termelésével és kivitelével, de alig fog lényegesen eltérni.

Hozhatnék fel adatokat a magyar határnál történt restitutiók és adóbevételünk arányairól, de ezek a nyugati forgalmat fel nem tüntetik és így döntők nem lehetnek, különben a pénzügyi bizottság kisebbsége sem csinál ellenvetést e megoldási mód ellen csak az ellen van kifogása, hogy a restitutió a vámjövedelemből eszközöltetik, és hogy az a quótával egy. Mert szeszparunk és határellői cukorgyáraink bizonyára dolgoznak a kivitelre oly arányban, a mily arányban megfelelő osztrák gyárak, melyek termékeit első sorban fogyasztjuk. A kisebbség abban, hogy a restitutió törvényjavaslatban intéztetik el, a kérdések veszedelmes combinációját látja.

De ebben téved. Mert ha formai tekintetben correctebb lenne is a quota és restitutio külön törvényjavaslatban elintézése, a pénzügyi bizottság formai kérdést nem tart oly fontosnak, hogy

ezért a két kormány megállapodását megtámadja, nem tartja azért, mert a quota és restitutio közt csak a formai kapocs van, alapjuk, megoldási kulcsok egészen más és még az alkudozások, tárgyalások menetének taktikája szempontjából sem lát e tekintetben okot azon aggodalomra, melyet e házbán is megérintett egy t. képviselő ur.

Mert, ha egy törvényjavaslat 1. §-ában elfogadják a 30%-os quótát és 2. szakaszában intézkedünk a restitutio módjáról, igen természetes, hogy az első szakaszban elvárt kötelezettségnek csak úgy lesz érvénye, ha a 2-ik szakasz is elfogadtatik az osztrákok által, különben nem, és végül abból, hogy a fizetés könnyítése végett a vámjövdelem felhasználítati restitutiora, nem következik, hogy kapcsolatra jó a vám és restitutio; hisz a törvény határozottan külön intézkedik ezekről, elszámolás, határidőfizeset könnyítése az egész, mielőtt semmiféle praedjudiciumtól tartani nem lehet.

Ime, t. ház, ezen alapokon nyugszik azon javaslat, melyet elfogadása ajánlunk, mely véget vet eddigi megkötöttségünknek a restitutióban és fentartja a quótát az eddigi mértékben; kibontja egyfelől a quótát és restitutiót; másfelől a vámjövdelemet és restitutiót a veszélyes kapcsolattól (s hódol a monarchia kapcsolata iránti politikai tekinteteknek ép úgy, mint adóképeségünk következményeinek. Ajánlom azt a pénzügyi bizottság nevében elfogadásra. (Helyeslés a középén.)

BELFÖLD.

(A magyar dalkör alakuló közgyűlése.)

Nagy-Szeben, 1878. máj. 22-én.
Tisztelt szerkesztő ur! A váltakozó politikai kombinációk és harcias mozgalmak közepette, az emberszerető kebelnek jól esik, olykor-olykor megpihenni a békés haladás egyes jelenségei szemlélésénél.

Egy ilyen békés mozzanatról akarom becses lapja t. olvasóközönségét értesíteni, itt alakult meg ugyanis, a magyar ajku és érzelmű honfiak buzgó közreműködése, együttes törekvése folytán egy egyesület, mely ha lábra kap, az érdeklettek névé s minden jó hazafi szemében a nemzeti mivelődés tényezőjeként fog szerepelhetni. Neve: „Nagyszebeni magyar dalkör” és célja, az alapszabályok értelmében, „a magyar dal mielőlti és terjesztése”.

Megalkulásának történetét bosszasan fejtegetni nem tartozik feladatunk körbe: irhatnánk talán, hogy e megalakulás sok időt, sok fáradságot vett az illető kezdeményezők részéről igénybe, hogy egy ideig gondolkodtak azon, vajjon csakugyan létesíthető-e az adott körülmények között, a rendelkezésre álló erőkké, egy ilyen egyesület? de mindent most mellőzve, röviden annak megemléstére szorítkozom, hogy a tett fáradozásokat ez ideig szép siker koronázta: az új egyesületnek alapszabályai megállapítva lévén, a dalkör a megerősítésig is derék ideiglenes elnöke Gidófalvy Géza gymnasiumi tanár felügyelete s a buzgó karnagy vezetés alatt, próbákat tartott, sőt f. évi április 6-án a theatriumban árvaházban kezdeményező működésének első eredményeivel ki-sebb körű közönség előtt magát előlegesen bemutatta, mely alkalommal is elismerő buzditással találkozott.

A megerősített alapszabályok kihirdetése s az egyleti tisztikar megválasztása céljából tartott meg f. hó 20-án az első közgyűlés, melyen az id. elnök jelentést tett az egylet ügyei körül valósfáradkodásáról; általánosságban esetelte az egyesület eszményének történetét; fáradhatlan tevékenysége miatt különösen a működő tagok által köszöntnyilvánítás indítványoztatott részére s jószavaztatott maga a közgyűlés tital.

A következők tittok szavazás utjára való választások eredményeként a dalárda első (2 évre választott) tiszti kara következőképen alakult meg:

Elnök: Follért Ferencz postaigazgató, al-elnök: Michel F., titkár: dr. Persz A., gazda: ifj. Wipf I., bizottsági tagok: Szakács A., Opra F., Michel B., Hamary B., Antal K., Thomandl A., Horváth M., Szócs A., Schuster A., Kramer F., Simai S., Szalay F., Veress I., Gidófalvy G.

Az első nyilvános daiestély alkalmasint már jövő hó elején fog megtartatni.

Nem mulasztatom el végül még megemléteni, hogy a dalárának működő tagjain kívül pártoló tagjai is napról-napra csoportosodnak. Wächter Fr. főispán, Follért Fr. postaigazgató s jelenlegi elnökön kívül mind a nagyobb, mind a kisebb hivatali és polgári osztályból számosan vannak, kik e dalkört megérdemelt pártolásban részesítik.

Kilenczvennyolczadik közlemény a kolozsvári árvaház javára történt adakozásokról.

Pártoló tagoktól 1878-ra.
Török Aurélné 10 frt, Mátyásdonfy P. Hó-összesen 15 frt.

Ajánlások.
Radzivil L. 2 frt, Olga 1 frt, Bertha 1 frt, Bárdosi Jánosné 1 frt, Névlen 60 kr, Koppinger 1 frt, Gicza János 40 kr, Babics Ferencz 40 kr, Szentpéteri János 2 frt, Marsalkó János 1 frt, Egeui Sándor 1 frt, Medgyesi Józsefné 2 frt, összesen 13 frt 40 kr.

Ajánlások a fölisereléshez.
Gyarmathy Miklósné egy beteg növendéknek 2 üveg befőtét, egy névtelen ur 6 kilogr. czuk-

rot, Haller Rudolfné 1 simító vasat, br. Bánffy Dánielné 20 drb. szalma kalapot, Beddi Istvyn 4 font gyapjút.

Fogadják a nemes szívű adakozók az árvák nevében hálás köszönetüket.

Kolozsvárt, 1878. május, hó 23-dikán.

Br. Bornemisza Ignáczné, elnök.
Szász Domokosné, titkár.

NAPI HIREK.

Kolozsvár, 1878. május 24.

— A m. kir. pénzügyminiszter *Shusster Mihály* főerdész és *Adriány Arnold* kataszteri erdőbecslő-felügyelőt, a kolozsvári m. kir. jószágigazgatóság körletébe m. kir. erdőmestereké nevezte ki.

A magyar haza legelhagyottabb inségre jutott árva, a hazai ipar érdekében emeljük itt fel ismételtlen kérés szavunkat e lapok t. olvasóihoz.

Az erdélyi háziipar- és iparfejlesztő egyesület megalakult, hogy a magyar társadalmat tömörítésre szólítsa fel, ipart teremtsen az egek által is iparra teremtett e szép kis hazarészeknek.

Ha vannak e hazának fiai, a kik egyházaknak, iskoláknak tesznek kegyes alapítványokat és nemes erkölcsöket kívánnak oltani a népbe, nyujtsanak pár fillért a józan élet, a családasság, a takarékoság legfőbb forrása, a lélekmentesítő munka templomának felépítéséhez.

Ha vannak, kiknek szívébe nyílik mások nyomora s jótékony egyletek, árvaházak segélyezésével enged szíve nemes sugallatának, jöjjen és tartson velünk is, hogy az ipar oktatásával kenyeret adjunk az éhező kezébe és saját munkája útján innepi ruhával cseréljük ki a róla csüngő rongyokat.

Ha vannak, kik a hazát magyarnak és boldognak akarják látni, jöjjenek és ne engedjék, hogy idegenek iparának rabszolgája legyen és idegen földre küldve vagyonát, koldussá tegye önmagát.

Ha vannak, kik adófizető országokat óhajtanának a haza számára hódítani, jöjjenek s ama külföldre küldött sokszor több milliót, mint a mennyit saját államának fizet a magyar, segítsenek benn tartani a hazában, hogy boldog legyen népe, erős és hatalmas az állam, melynek ilyen népe van. Jöjjenek és hódítsák meg Magyarországot önmagának.

Nem szédülés, nem népámitás, a mit ez egylet akar; a magyar társadalmat akarja csupán szövetezésre bérni, erőit egy nagy célra összpontosítani; ám válassza meg e társadalom eszközeit, használja fel, mint legjobbnak hiszi erőit, de mentse meg magát, mert nincs az égnek s földnek hatalma, mely megmentse őt, ha nem segít önmagán.

Az erdélyi háziipar- és iparfejlesztő egylet pártoló tagsági díj a hat évi kötelezettséggel évi 2 frt. Alapító tagsági díj 50 frt.

Aláírások szerkesztőségünkben vidékről is elfogadtak.

— **A „Tündér ujjak”**, Soribe és Legouvé, szellemes és hatásos drámája került tegnap a színházban előadásra. Ez oly kitűnő szinpad i ismeretlennel írott darab természetesen meggyőző kezekben is hatásos maradt. Az este is megtette e hatást, annyival is inkább, mert elég tisztességes előadásban került színe, természetesen leszámítva a leszámítandókat. Ezekhez a leszámítandókhöz tartozott először is, az hogy az őszjárték, az egytessék nem voltak mindenütt teljesen összességök, egy-egy habozás, egy-egy nyelvicizom, egy-egy elkésés itt-ott zavarta az előadás folyamatos menetét, amiknek pedig ilyen finom, ügyezővra elegáns francia terméknél nem szabad mutatkozniuk sem. Azon némely szereplő, még pedig elsőrendű. p. o. Abonyi, Szentgyörgyi, Krasznáiné nem volt egészen biztos szerepében. Különben, — az egyes szereplőket tekintve, — Hunyadi Margit Hermanceot több buzgalommal, mint sikerrel személyesítette; megjelenése, udvarias szölvra, nem épen hódító, beszédhangja pedig, a hogy a jkai között a szavakat megtörve kibocsátja, néha-néha egy kissé furcsa szinzetet nyert. Általában azonban s egy-két helyütt, segítve a kitűnően írott szerep által, hatást is kellett. Abonyian (Trisztán) biányzott az ilyfajta szerepek helyes elkerülhetetlenül szükséges elegancia és könnyedség a megjelenésben, taglejtésben és beszéd-módban; mindazonáltal rontani: ma nem rontott. Krasznáiné (Leneven grófné, Szentgyörgyi (Leneven gróf, fia), Némethyné (Berny asszony) jól, teljes dícsérettel oldották meg feladatukat; Gerő Lina kedves kis Berta, Békessy Irma pedig elegáns marquise volt, csak néhol halványan színezte a csak eszpeínnek élő divatbóbot, néhol meg szinte érthetetlenül hadart. Végül Szacsavayt kell kiemelni, ki Kerbrían Richard nevűségesen sympatikus alakját igen sikerliten személyesítette.

— **A „Magyar Polgár”** Timonja is megkapta a magáét. A „M. P.” egyik közelebbi számában közöl vészercikkben ugyanis Timon anti-

nak az éretlen és tapintatlan gyanúsításának adott kifejezést, hogy az erdélyi határszorosok védelmére rendelt közös hadseregbeli románájku katonák könnyen elefeljethetőek kötelességüket és fraternizálni fogának a romániai csapatokkal. A „Hermanstädter Ztg.” ezt az általánfamiának nevezett gyanúsítást reprodukálván, ezt a megjegyzést teszi rá: „Der Timon des „Magyar Polgár” scheint ein unverbesslicher grundgemeiner Kerl zu sein!” — Hát kellett ez neked Georges Dandin?!

— **Az orvostanhallgatók** holnap (szombat) tartandó májálisára jegyek előre válthatók, a májális napján a Nemzeti szálloda 8-ik sz. szobájában d. e. 9—1-gig, d. u. 3—5-ig, azontul a helyszínén. Kedvezőtlen idő esetén a májális el fog polatolni. Ugy az elhalasztásról, mint a megtartás napjáról a n. é. közönség falragaszok által fog értesítettetni. A rendezőség.

— **Köszönetnyilvánítás.** A kolozsvári tud. egyet. orvostanhallgatók segély-egyletének Fogarassy Mihály erdélyi püspök 3 excoziája és dr. Brandt József egyetemi tanár ur 50—50 firtal alapító tagjai lettek, mely nemes adományukért fogadják jótékony egyletünk nevében hálás köszönetüket. Kolozsvárt, 1878. május 24-én. Benel János, segély-egyl. elnök. Pollák Dániel, segély-egyl. titkár.

— **Májalis.** A kolozsvári róm. kath. főgymnasium ifjusága f. 6. junius hó 3-án a „Lövöldé”-ben zártkörű nyári táncszölgalmat rendez, melyre a kibocsátandó meghívók egyszersmind belépti jegyűl is fognak szolgálni. Czukrástárol gondoskodva lesz. Kezdeté d. u. 4½ órákor A rendező bizottság nevében: *Lichtenegger Viktor* elnök. *Palmer Kálmán* bizottsági jegyző.

— **Az iparos ifjak** önképző és betegsegélyző egyletben vasárnap f. hó 26-án délelőtt 11 órákor Kovács Sándor egyleti tag felolvasást tart „Az iparos ifjuság ügyéről” melyre az egylet minden tagját és barátját tisztelettel meghívja és kéri megjelenni. *Az ig. választmány.* — Kapcsolatban e hírnökkel megemlíjük, hogy az egyletünk által junius 2-ikára tervezett nyári mulatság bizonytalan ideig elnapolódott, melyet annak idején közleni el nem mulasztunk.

— **A kolozsvári „Hilaria”** dalegylet 1878-ik év junius hó 1-én az „Ujvilág” című mulató kertben II. zártkörű, táncszölgalmat rendez. A műsorozat következő: I. Nyitány, a katonai zenekar által. II. Nédpal, (kar) Zsinay Lászlótól. III. Szerenése fel, (kar) Nesztor Ferenczöl. IV. Bariton-Solo. V. Falu végén kurta korecsma, (kar) Wusching Conradtól. VI. Társas dal, (kar) Bónikétől. VII. magán négyes. VIII. Csatadal, (kar) Huber Károlytól. IX. Négyes, (kar) Koch és Langentrentől zenekiséret mellett. Belépti jegyek a műsor előmulatása mellett junius 1-én d. e. 9—12-gig, d. u. 3—5 óráig a „Pannónia” szálloda első emelet 1-ső számú termében adatkul ki. Kezdeté 7 órákor.

— **A tordal unitárius** program-tanodában az ötödés hálafünnepély a jöltörök emlékére f. hó 30-án d. u. 3 órákor tartatik meg az intézet 4-ik számú nagytermében, melyre az érdeklődőket tisztelettel meghívja az intézet igazgatósága. Torda, 1878. május 23-án.

— **Segesvárott** — mint lapunkat értesítik, — május 20-án a linzi opera tagja, Schuller Sarolta kisasszony, (a segesvári ev. pap kedves leánya) Vaedt Johanna és Grosz Johanna kisasszonyok és Silbernagl Emil ur közreműködése mellett hangversenyt rendezett. Az igen szépen összeállított program teljesen sikerült. Schuller kisasszony, mindannak daczára, hogy csak egy évvel ezelőtt hagyta el a conservatoriumot, s mind amellelt, hogy összesen csak négy év óta szenteli magát az ének művészetnek, már is teljesen otthonos e szép művészetben; roppant erős hangja, tisztá, minden erőltetés nélkül előadásba még emel-lik szép énekét. Verdi Trobadourjából, Donizetti Lucijából, Schubert dalaiból és Meyerbeer Dinorájából énekel Schuller kisasszony, s mindegyik pjelet művészelig adta elő; de főkép Lucia Áriájában győzött meg bennünket Schuller kisasszony arról, hogy ő nem csak szépen énekel, de érzi is és érezteti a közönséggel is azt, a mit énekel. Vaedt Johanna kisasszony művészi zongorajáté-kával Beethoven „Sonate pathétique”-jét adta elő. Silbernagl Emil zene-igazgató, a kis bőgő nagy mestere ma este is arról győzött meg bennünket, hogy ő, a volt királyföldnek első kis bőgőse. Grosz Johanna kisasszony is dícsérettel érdemel, még pedig azért, mert e kedves hölgyet, mindenhol, hol szöplől és jörvél van szó, ott találjuk igen szép közönség jelent meg e hangversenyen, és e válogatott közönség méltányolta is egy a kedves művésznő, mint a közreműködők sikerült előadását. A vendégek közt ott láttuk gr. Hailer Luiza, br. Kenény Béláné, br. Eichelburg uróket, Hailer Gabrielle comtesse és Szentkereszthy Anna bárónesset, gr. Bethlen Gábor főispán urat és sok más kitűnőséget. V. L.

— **A s. sz. györgyi** tűzoltó egylet elhatározta, hogy a közbejött akadályok miatt oly sokszor elmaradt zászól-szentelést julius 7-én mulhatatlanul megtartja. A kivitell Császár Bálint polgármester elnöklete alatt Horváth László, Tarczali Endre, Malik József, Zajzon Farkas, Biktalvi Ferencz bizáltak meg.

— **Szinészet Brassóban.** Sztupa Andor e hó 19-én utolsó előtti előadásul a „Peleskei Notáriust” akarta bemutatni a brassói közönségnek. És mi történt? A padok üresen maradtak és az

előadás elmaradt. Így pártolják Brassóban a magyar művészetet.

— **Fülöp Géza** s. sz. györgyi ev. ref. lel-
kés, most már szászvárosi lelkész e hó 19-dikén bucsuzott el a s. sz. györgyi hívektől. A tiszteletére tartott lakomán több értékes adomány-ígéretet tettek, így Antal Zsigmond árvaszéki elnök megígérte, hogy ő és neje az új kollegiumnak libucutai félben levő szárnnyalát, saját költségükön felépítetté. Szász Károly városi orvos a ref. tanoda beteget dítalanul gyógyítani s a francia nyelvet, mint magántárgyat e tanodában szintén dítalanul tanítani ígérkezett. D. Veres Gyula ügyvéd az építendő új ref. templom szöszéke fölé egy díszes koronát, — Nagy Károly v. rendőrbiztos harangot, Zaláni Nagy Károly pedig a templomépítés-hez 25,000 darab téglát és az oda szükséges fakészletet ajánlotta fel. Végül Jancsó Albert derék szabómester a II. gymn. osztályból egy kitűnő tanuló szegény gyermeket évenként ruhával ellátni ígérkezett. — Ezen nemes ajánlatok nem szorulnak dícséretre.

— **Az erdélyi szorosok** erősítése legfel-sőbb helyről már el is rendeltetett. A gyimesi, ojtói, törösvári, tölgysai szorosokhoz eddigelé négy század utász érkezett. A munkálatok, mint a „Nemere” értesül, már javában folynak. Több, a szorosokhoz közel eső falvakból fuvarosok és gyalog napszámokosok vették fel nagy számmal. A fuvar és gyalog napszám-díjak meg vannak állapítva; és pedig egy marhas napszám 4 firtal, egy gyalogos 70—80 firtal fizetetik. A munkálatokhoz megkivántató szerelvények, társzekerek nagy részben megérkeztek, részint már utban vannak. Azon helyek, erdők, melyek a czélbavett sánczok, baraque ok építésére szükségesek, ki fognak sajtítatni. Tegnapeelőtt a megye főispánjánál az összes szölgabírók és polgármesterek jelen voltak s közös tanácskozással tárgytart a készpénzben fi-zetendő fuvar- és napszámok előállításá, a kato-nai kincstár részére szükséges fakészlet beszerzé-sénél való segédkezés, a katonák ellátása s élel-mezésére képzete.

— **Az erdélyi szorosok** védelmére honvédel-minimiszer 6 nagyméltósága e hó 15-ről 2571. eln. szám alatt a megyei főispánok útján következő rendeletet teszi közzé: Az erdélyi szorosok védel-mi állapot báhelyezésére megkivántató rendszabályok eszközölésével megbízott műszaki csapatok legköze-lebb a helyszínére fognak érkezni; ennélfgva fel-hívom czímedet, mikép az átvonuló csapatok szá-mára szükségesítő fuvarokat oly pontosan kiállít-sani igyekezzék, hogy azok tovább szállításánál semminemű akadály és a legkisebb késedelem fel-ne merüljön. Szükség esetében a csapatok elhe-lyezéséről és élelmezéséről is gondoskodni el-mulassza. Az ojtói, bodzai, bodza-kovács-nai szorosokon a czélbavett védelmi munkálatokra megkivántató polgári munkások, elfogatok, szer-számok stb. az innen kiadandó rendelet értelmé-ben, vagy az illióti katonai parancsnokság közvet-len felhívása folytán a kellő számban pontosan és haladéktalanul kiállítandók. M-gjegyeztetik, mi-szerint a munkásokért és elfogatókért az illióti katonai parancsnokság által a díjak a meghatáro-zott mennyiségben ki fognak szolgáltatni.

— **László József** egy hű társa a követ-kezőket írja a „Föv. Lap.” mai számában: *László József elhunyt színművészként, kihez engemet sok éven át a legmelegebb barátság kötött, egy tárczáiról a „Nemzeti Hirlap”-ban azt írja: azért költözött el Pestől Kolozsvárra, mert hiit egy jóslatban. T. i. valami czigányasszony egyszer azt jövendölte neki, hogy hetven évig is élhet, de csak úgy, ha oda költözik, a hol éle-tében először szözelett. Mivel pedig e czigányasz-sony egy másnak mondott jóslása megdöbbsételeg teljesült: a mi művészbárátunk sem vette tréfára a dolgot s ment Kolozsvárra, mint ahol először szeretett. E szerint a babona vitte. Nem ohaj-tom, hogy ez az adat — a jövendőt mondó czigányasszonyok öröme — helyet foglaljon valaha a kedves művész életrajzában, azért én, a ki vele nagyon sokáig álltam a legbensőbb ésekkötés-ben s ép elköltözésekor is ügyeinek rendezésében lényeges részt vettem, kötelességemnek tartom rö-viden elmondani, hogy őt korántsem a babona, de sőt az okosság vitte el körünkől. Az ötvenes évek vége felé ugyanis gyakori torokbaj levén őt meg, két orvosa enyhhangulag ajánlotta neki a h o s s z a s l é g v á l t o z t á s t, mivel csak ez uton menekedhetik meg gyökereken a gyakran visszakért s mind makacsabbá váló bajtól. Ez volt tehát eltávozásának főoka De volt egy másik is. László jól értett az éles művészetéhez is; sze-rezett bizonyos fokú kényelmet s nehogy nyugta-lanságot szenvedjen magának, óvakodott továbbnyu-jtókodni, mint a meddig takarója ért; békéjét adósságcsinálással legkevésbébb szerette volna koc-záztatni s minthogy nyugdíjából s a még rendel-kzésére álló eszközökkel könnyűben, könnyelme-sebben élhetett vidéken mint a fővárosban: e ha-tározatával egy kis számvetés után hamar készen volt. A kik nem álltak hozzá közel, azoknak azt monnita: kérészkedni megy a kedves Kolozsvárra mert sokkal gyöngédebb volt, semhogy másokat akár betegségeknek agasztott vótálva, akár pedig prózai számvetésével törveljen. Általában föl-sleges bizalmaskodás helyett inkább szerette legko-molyabó alapú szándékait s a falson-rösök előtt tréfas vagy külbős szömbé öltöztetni. Alkalmasint b szölbette a tárczáinak is „intu” peucula” a jósnó historáját. De hogy nem ez volt a költözésének oka, azt bátran állíthatom. A tárcza romantikus adata átmérvén már a dónsági rovatot tényei közé is: nem akartam elmulasztani a kötelességet, hogy a feledhetetlen művész és még feledhetetlenebb jó barát emlékezetét megörjíjam oly vonástól, melytől kedélye és természete egészen mentt volt. Soha-sem vettem észre benne, harmincz évi össeköt-tetésen alatt, babonának még csak árnyékát sem. — Egy régi hű társa.*

— **Rejtélyes eltűnések.** Nagyváradon négy család van olyan, mely a „Nagyvárad” sze-rint nem tudja, hogy a család három-négy nap óta hova lett. Egy kereskedő, egy bérő, egy hivatainak és egy hivataloszolgá tñt el család-jából.

— **Egy kitűnő művésznőnk**, ki már hosszabb idő óta nyugatomban él, erős veszedelem-ben forgott. Landvay Lutzközyne asszonyt, ki évek előtt méltó búszkesége volt a nemzeti színháznak, tegnapeelőtt reggel szölbhódási rohamok támadták ták meg, melyek életét fenyegették. A kiérda-sodult művésznőre nagy hatással volt Kovács Sebastyén Endre halála. A kitűnő orvos ismerte csak a receptet, mely a művésznő gyakori baján biztosan segített, s most a művésznő egészen el-hagyatva gondolta magát. Szerencsére csakhamar a leggondosabb orvosi ápolás alá vették a szem-vedőt és sikerült a nagyobb bajt megelőzni. A budapesti nemzeti színházba járókat szinte meglepte, hogy az élnk urnót, pár nap óta nem lát-ták a színházban, hol rendesen központját képezte a vele volt körnek.

— **Romániában** nagy a rémület — a papirpénz kibocsátása miatt. A kormány, mint jelenti, egy-lőre 30 millió jelzálogutalványt akar forgalomba hozni, attól tartanak azonban, hogy az összeg csakhamar elérí a 60 milliót.

— **Károly fejedelem** trónraléése és Románia függetlenségi nyilatkozatának évfordulója következtében e hó 22-én Bukarestben valameny-nyi ház fel volt lobogóva. A fejedelem magláto-gatta Kalafatot, ez alkalommal áment Viddinbe, hol a smrdni csatatért megtekintette. Viddinben a fejedelem katonai tisztelettel fogadtatott az oro-szok által. A papsgál sával és kenyérről fogadta őt és megköszönte a román hadsereg közreműkö-dését.

— **A Bukarestben** székelő császári és királyi osztrák-magyar főügynökök értesítése osz-trint bizonyos Fischmann nevű magyar vagy osz-trák alattvaló egy Steinberg nevű kereskedelmi ügynöktől Giurgevóban 210 darab orosz impe-riált, 6 darab két frankos pénzt, 7 darab 100 ru-beles orosz bankjegyet, 35 darab egy rubeles orosz bankjegyet és török papirokat 6000 lira értékben ellopott és azután megszökött. E szö-kevény tolvaj héber vallású, mintegy 27 éves, kis termetű, orra kissé jobbra hajlott, szakálla be-beretvált, bajusza vörhenyes. A leirt tolvaj kére-kerítés esetén a legközelebbi kir. ügyészneknek adandó át.

NYÁRI SZÍNHÁZ.

Börlet

5-ik szám.

Kolozsvárt, szombaton, május 25-én 1878.

Nők az alkotmányban.

Eredeti vigjáték 3 felv. Irta Tóth Kálmán.

1-ső felv. Kortekedés kávé mollett. 2-ik felv. Kő-
vetválasztás után. 3. felv. Várjár a minisztereket.

Kezdeté 7 és fél órákor.

A „KELET” magán táviratai.

Feladatott Budapestén május 24. 11 ó. 20 p. d. e.
Erkezett Kolozsvárra május 24. 11 ó. 48 p. d. e.

Suvaloff kieszöközte, hogy Orosz-ország más formában elfogadjá Anglia feltételeit a congressusra vonatkozólag. A kongressus tehát jelenlegi kilátások szerint egész bizonyossággal összeül. Székhelye Berlin. A követtitő formát Bismarck találta ki; 14 nap alatt az első ülés meg fog tartatni.

Suvaloff titokban értekezett Sa-lisburyval.

Az oroszok San-Stefanóba 4 ezer ember erősítést vontak.

Drinápolyból Nikita panaszkodott gr. Andrássynál, a porta határszéli fegyverkezése miatt. Hírlik, hogy gr. Andrássy táviratozott Konstantinápolyba.

Szerbia másjusra megkapta az oroszoktól az előleget s ezért nagyon fegyverkezik.

A német birodalmi gyűlésen a socialdemokrata törvényt minden oldalról erősen támadják. A kormány kijelenté, hogy Falk maradni fog.

Legujabb.

A képviselőház mai ülésén harmadszor való felolvasásban elfogadták a quótáról szóló javaslatot. Azután Simonyi Lajos b. indokolta addó-
gyi határozati javaslatát, melyre Széll pénzügy-miniszter kimerítően válaszolt. Az ellenzék azon-ban nem csak ragaszkodott a javaslatához, hanem még névszerűti szavazást is provokált. Ered-ménye 63 szölbbséggel való leszavaztatása lett. Ezután Tisza nyilatkozott a külügyi interpelláció-
k iránt; a nyilatkozat egyszerű utalás volt multi-
kori beszédére, melyre Szilágyi Desző és Báuhidy tudomásul vettek, Irányi nem vett tudomásul.

Konstantinápoly, máj. 23. A fény-
for-
ta legnagyobb része teljesen leégett, csak a nagy-
vezírség és a külügyminiszteri hivatal egy része
maradt épségben. Az igazságügyi, közoktatási,
belügyminiszteriumok és az államtanács épületei
leromboltattak. Ma sok menekültet szállítottak
hajóra.

London, máj. 23. Suvaloff ma értekezett
Salisburyval. Holnap valószínűleg miniszteri ta-
nács lesz. A Daily Telegraph úgy vélekedik, hogy
a javaslatok, melyeket Suvaloff gróf hozott ma-
gával, lehatésság fogják tenni azonnal a megol-
dást, ha azokat elfogadhatóknak tartja az angol
kormány.

Felolós szerkesztő és kiadó-tulajdonos:
Békésy Károly.

HIRDETMÉNY.

(175) AZ (3-3) ELSŐ MAGYAR ÁLTALÁNOS BIZTOSÍTÓ-TÁRSASÁG

az erdélyi részekre kihatólag, kolozsvári központtal egy

főfelügyelőség

szervezésén és ezen állásra engemet nevezvén ki, van szerencsém tisztelettel jelenteni, hogy a társaság ezen megbízását elfogadtam és minden biztosítási ügyekben a közönség rendelkezésére állok.

A társaság biztosítást nyújt: tűz-, jég- és szállítmány-károk ellen, úgy az ember életére. A társaság által kifizetett díjak a tárgyak minőségéhez mérték és egyaránt felelnek meg az intézet és a biztosítottak érdekeinek.

A társaság a nála biztosított tárgyakon előforduló károkat haladéktalanul rendezi és fizeti. — A társaság által fennállása óta kifizetett károk összege 53.000.000 millió forint halad. — A társaság a nála biztosítottak javára eső nyereségekben, az 1877-dik évről 110.777 frt 25 krt osztott ki.

Az eredetileg 300 fittal befizetett részvények jelen értéke: 1700—1800 frt között váltakozik. A társaság 1877-diki összesített nyeresége 980.085 frt 96 krt tett ki, melyből az alapszabály szerinti tartalék stb. levonások után 576.225 frt 95 krt. osztott ki tagjai között.

Ezen tényezőknek az alakulás óta, husz éven át, arányosan állandó ismétlődése következménye, hogy az Első Magyar Általános Biztosító-Társaság köznevelésül a birodalom első intézete, hogy köztelezettségét fedezze.

10.000.000 frt biztosítéki alappal és 5.000.000 frt haladó tisztán készpénz évi bevétellel rendelkezik. — Hogy annál fogva a közönség jól felfogott érdekében áll, másodrangú vagy külföldi biztosító-intézetek mellőzésével, biztosítás végett kizárólag az Első Magyar Általános Biztosító-Társasághoz fordulni.

Különösen most

a jégbiztosítási idény

folymában felhívom a biztosító gazdalkodókat, minél tömegesebb jelentkezés által, érdekei megvédéséről haladéktalan biztosítás vétele útján gondoskodni.

A biztosítási feltételek, díjazások s minden erre vonatkozó eljárások iránt, szives készséggel nyújtok felvilágosítást, úgy

ügynökség elnyeréséért

jelenlézőknek is közelebbi tájékozással szolgálhatok.

Minden megkeresés vagy küldemény czimem alatt a főfelügyelőségi irodába: Külső-monostoruca 26. szám intézendő.

Tűz- és életbiztosításra vonatkozó ajánlatok szintén felvételnek.

SZÁSZ GYULA.

Sz. 2322. ai.
1878.

(177)

(3-3)

Pályázat.

A csikszárdi polg. közkórháznál folyó évi július-hó 1-ső napján betöltendő igazgató főorvosi állomásra évi 400 o. é. frt fizetéssel ezen pályázat nyitattik.

Pályázni kívánó orvos-tudor urak felkértem, hogy az 1876. évi XIV. t. cz. 63 §-a értelmében fölszerelt kérvényeiket, Csikmegye főispánja méltóságos Mikó Mihály urhoz Csiksomlyón

június-hó 15-dikéig

annál bizonyosabban beadni sziveskedjenek, mert később érkező folyamodások nem lesznek tekintetbe vehetők.

Csiksomlyón, 1878. május 15-kén

az alispán helyett:

KADÁR IMRE, főjegyző.

STEIN JÁNOS

könyvkiadóhivatalában Kolozsvárt megjelent és ugyanott kapható:

XXI. könyvműve ábrával.

Írta s az ábrákat rajzolta
br. SZENTKERESZTY GYÖRGY.
Ára 1 frt 50 kr.

TARTALMA:

Előszó.

I. Rész. Szőlőépítés.

Pár szó a régi szőlőkről. Szőlőépítés. A hely megválasztása. Vízvezető utak. Rigolizálás. Az ültetendő szőlőfaj megválasztása. Szőlőpálya. Czóvelés. Az ültetés. Az új szőlő kezelése tökéletes beállítáig. A pátások.

II. Rész. Szőlőművelés.

Bevezetés. Trágyázás. Korvázás. Kötés. 1-ső kapálás. Magva választás és csipdés. 1-ső daraszolás. Hónalozás. 2-dik daraszolás. Szűret. Metézés. A fedés. III. Rész. Pinczekezelés. Bevezetés. A pincze. Forraló kamra.

Hordók. Sajtó.

A szűret. A must

javitása és szaporítása. A Gallizálás. A

czukortartalom meghatározása. A savanygtartalom

meghatározása. A czukoroldat

elkészítése. A Chaptalizálás. A

forrás. Petiotizálás. A bor alkatre-

szei. A fiatal bor kezelése. A seprő

(üledék). A bor lehűtése. Derítés (tisztítás).

A bor szesztartalmának emelése. A

borok elegyítése. A bornak palackozása

zása. A bor hiányai és betegségeiről. Végző.

Jelen a tapasztalatból merített 12 ivre

terjedő népszerű és könnyen érthető modorban

írt mű hivatva van, különösen Erdély közép- és

kis birtokosainak utmutatóul szolgálni a szőlőépítés,

művelés és pinczekezelés körül, s mint olyan mely a

szőlészet e három ágát egybefoglalva a szőlőveghz mellé-

kelt XXI sikerült könyvműve ábrákat tartalmaz, borte-

melőinknek kitűnő szolgálatot tehet — miért is felelte ajánljuk

az illetők figyelmébe.

Vidéki megrendelőnek legcélszerűbb posta utalványon 1 frt 55 krt. beküldeni, mely esetben a mű bérmentre küldetik meg.

Stein János,

erd. muzeum egyleti könyvkereskedése.

Ugyanott kapkato

VICTOR HUGÓ.

LE P A P E.

Ára 2 frt 60 kr.

Tisza Kálmán.

Politikai élet-és jellemrajz. 1878.

Írta II-ik KÁKAY ARANYOS.

Tartalom:

Prolog. Tisza Kálmán az apja fia. Tisza Kálmán és a protestantizmus. Teleki László tragédiája. Tisza Kálmán és Teleki Mihály. A bal-közép. Gróf Andrássy Gyula. A fusio. A hon-mentés. Végző. Ára 1 frt 80 kr.

Az új magyar büntető törvény magyarázata.

A törvény eredeti szövegével, összehasonlítva előbbi törvényeinkkel. Az igazságügyminiszteri indoklás alapján és több e nemből írt jelesebb külföldi művek szerint példákkal felvilágosítva.

Írta KASSAY ADOLF. Ára 1 frt 80 kr.

A kisebb polgári peres ügyekben való eljárás rendszere, tekintettel a községi bíraskodásra.

Irománpéldákkal. Írta ZLINSZKY IMRE.

Ára 3 frt.

CINQ-MARS.

Nagy opera 4 felvonásban.

Szövegét írták POIRSON és GALLETT. Ford. ÁBRÁNYI KORNÉL. Ára 40 kr.

Az erdővédelem körvonalai.

Írta FEKETE LAJOS tanár.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundatia pentru Școala - BCU Cluj-Napoca.

Matico-készítmények Grimault és társa gyógyszerészekről

(58) (3-*)

E készítmények kátféle alakban vannak, t. i. mint matico-befecskendés és matico-millyék. A pártis orvosok 12 év óta matico-befecskendést rendelnek, mert ezek ép oly gyorsan mint biztosan hatnak és soha sincs általános következményük.

A nővényi matico-millyék Grimault és társától Párisban gyorsan hatnak, nem terhelik a gyomrot, a lemezük gabona típusából készíten, csak a gyomorban olvad fel, s összekötéséhez hozza a gyógyszerrel a hűdésstagnál.

SÁRGA KRISTÓF

fehérnemű és vászon raktára Kolozsvárt, bel-középutca (kiszegítő alatt.)

Van szerencsém tisztelettel tudatni n. érd. vevőimmal, hogy raktáromat mely több idő óta fennáll, egész újjan rendeztem és n. érd. vevőim előnyére áruimat tetemesen bővítettem, s legnagyobb választékban kaphatók:

Férfi fehér-ingek, ohiffon, creton és madepolán szövetből, sima himzett és redős gallérral, vagy a nélkül 85 krtól, 3 frt 50 krig.

Férfi színes-ingek, angol oxford, creton és madepolán szövetből 100 különböző mintára, jó szintartó 80 krtól, 2 frt 60-ig.

Férfi alsó-nadrágok (gatyák) mindennemű szabását, legjobb len és pamut vászonból 70 krtól, 2 frt 50-ig.

Férfi legujabb gallérok és kézelők 4 réti legjobb ohiffon szövetből párja 40 kr.

Férfi színes-szélű selyem, — len és pamut zsebkendők szegve 6 darab egy kötegben 60 krtól, 15 frtig.

Valódi len fehérzsebkendők 6 darab egy kötegben 1 frt 50 krtól 7 frtig. (67) (17-*)

Legujab szerkezetű esőernyők 1 frt 60-tól 15 frtig.

Fehér és színes harisnyák, len, pamut és selyemből, párja 15 krtól 1 frt 50-ig.

Legujabb nyakkendők, kesztyűk, nadrágtartók, harisnya kötések, órasínorok sat. legjutányosabb árban.

Női ingek len és pamut vászonból, sima, himzett vagy redős, 1 frtől, 5 frtig.

Női háló reklik 1 frtől 5 frtig, főkötők len és ohiffon vászonból 40 krtól 80-ig.

Női alsó-szoknyák és nadrágok 90 krtól 7 frtig.

Mindentféle len és pamut vászon,

fehér és színes asztalnemű,

szin-tartó

creton, oxford és madepolán

színes ing-szövetek

1000 különböző mintára 24 krtól 52 krig. 100 különböző fajtájú ohiffon, creton és madepolán fehér ing-szövetek 80, 155 és 170 centiméter széles, 22 krtól 70 krig.

Sima, himzett és redős

len és pamut ingbetétek 25 krtól 3 frtig. Len és ohiffon himzett stráfok és betétek, kötő, varró, himző-pamutok és czárnák, ujjon szűlöttek részére főkötők, reklik és takarók sat.

Továbbá elvállalok kiházasítás, vagy magán szükségére kívánt fehérneműek pontos elkészítését; kitűnő szabás és jó összeállításra legnagyobb figyelem van fordítva.

Megrendeléseket, nyak bőség, váll- és ujjahossza papír szelvényen pontos mértéke beküldése mellett saját felelősségemre azonnal teljesítik, mely esetben árát és fajtáját meghatározni kérem.

Bármely megrendelés ha nem tökéletesen kielégítő az érte fizetett összeget vissza szolgálok, vagy másokkal kívánatra kicserélem.

Legfőbb törekvésem n. é. vevőim bizalmát továbbra is kiérdemelni és azt megtartani alázatos szolgálataim.

Sárga Kristóf.

MAGNHILD.

Norvég elbeszélés.

Írta BJÖRNSON BJÖRNSTJERNE. Ára 1 frt.

KÉT APA.

Színmű 4 felvonásban.

Írta DUMAS SÁNDOR. Fordította HALMY FERENCZ. Ára 40 kr.

A TOLONCZ.

Eredeti népszínmű 3 felvonásban.

Írta TÓTH EDE. Ára 40 kr.

A kék szoba.

Vigjáték 1 felvonásban.

Ára 40 kr.

A legyőzött Róma.

Tragédia 5 felvonásban.

Írta PARODI. Ford. PAULAY. Ára 40 kr.

Az 1877. évi igazságügyi rendeletek tára.

Szerkesztő dr. FAYER LÁSZÓ.

Ára 50 kr.

FERENCZ JÓZSEF

KESERŰVÍZ-FORRÁS

(171)

(2-10)

A leghatásosabb valamennyi keserűvíz között.

H. tásában az által különbözik előnyösen a többi ismert keserűvíztől, hogy kisebb adagokban hatásos s használata nem okoz

utóbajokat. Dr. Leidesdorf Miksa, tanár,

Bécs, 1877.

Különösen az által tünik ki, hogy enyhén keserű, nem kellemetlen ízű és hogy még hosszabb használat után sem zavarja meg az étvágyat

és emésztést. Dr. Korányi Frigyes, tanár s kir.

Budapest, 1877.

Valamennyi budai keserűvíz között kellemes íze és jeles hatása által tünik ki: gyomor- és bélfürészt, megőrzött székrekedéstől, alhasi vérpangásnál valamint vértelenségnél,

aranyérmé, étvágytalanságnál, a budai kórház igazgatója.

stb. 1877. aug. 25. Dr. Kiss Sándor,

A hatás kivétel nélkül gyors, biztos és ájádalom nélküli.

Wüzburg, 1877. Dr. Báro Lichtenfels-Scanzoni,

tanár a titkos tanácsos.

Félszében minden gyógyszerár és fűszerkereskedésben. Kolozsvárt: Csiky testvérek, Csiky Imre és Frenkel Gyulánál. Nyomatványok stb. ingyen, a székfűzési igazgatóságnál Budapesten.

➤ Rendés adag: egy fél borospohárral. ➤

(178)

(2-*)

DIETRICH SÁMUEL

Első Erdélyi Gazdasági GÉPGYÁRA,

vas- és ércz öntődjében

Kolozsvárt

(felső-szénuteza, ezelőtt Rajka-téle ház)

kaphatók:

Gőzgépek. Gőz- és köttös hatású szivattyúk. Kútszerkezetek. Tűzoltó-fecskendők. Mű- és paraszt-malmok, serfőzés- és szeszgyárakhoz teljes berendezések. Keverő- és hűtő szerkezetek. Élesztő-sajtók. Lyukasztó-gépek. Malátazúzó. Kör- és keret- (Gatter) fűrészek. Lőjángányok (eséplőgépek). Közlőművek (Transmissionen). Emelő- és itató-szerkezetek. Felhúzó- és emelő-gépek. Tizedes- és százados mérlegek. Borsajtók. Szőlőzúzó. Szecskavágók. Répa- és burgonyavágógépek. Törökbuza-kapák. Törökbuza-töltőgép. Törökbuza-morzsolók. Vetőgépek. Kerülő, váltó-, mélyítő- és szőlő-éke. Exstirpátorok. Rétgyaluk. Boronák. Szóró- és tisztító-rosta.

Elvállal mindennemű öntött- és kovácsolt-vas sárker-tések, áltányok, lépcsők és lépcsőkorlátok készítését; továbbá: kovácsolt- és öntött vascsövek, áltányok, oszlopok, sárga- és vörös rézöntvények gyártását, valamint a gépészet körébe tartozó tervezetek és rajzok elkészítését, mindennemű fölszereléseket és gépkijavításokat.

Megrendelések Dietrich Sámuel vasúztebe, főtér br. Bánffy-ház, intézendők.